

Alþingi
Umhverfis og samgöngunefnd
sent á netfang nefndasvid@althingi.is

Ísafirði 17. febrúar 2022

Umsögn um tillögu til þingsályktunar um hringtengingu rafmagns á Vestfjörðum. 171. mál – 152. löggeðfarþing

Stjórn Fjórðungssambands Vestfirðinga beinir því til Alþingis að efni þingsályktunar verði samþykkt, enda leiði sú samþykkt til, að settur verði forgangur í að leysa þau verkefni sem fyrir hendi eru í flutningsmálum og afhendingaröryggi raforku á Vestfjörðum.

Þannig ítreki Alþingi þann vilja sem settur var fram með samþykkt þingsályktunar 26/2018 um flutningsmál raforku, þess efnis að úrlausn orkumála á Vestfjörðum verði sett í forgang. Horfa verði þar jafnt til meginflutningskerfis og stöðu einstakra byggðarlaga og aukinni eftirspurn eftir raforku til að mæta vaxandi atvinnulífi, fjölgun íbúa og orkuskiptum. Stefna beri á að meginþungi verkefna verði komin af stað um og eftir árið 2025.

Greinargerð.

Í greinargerð þingsályktunar sem er hér til umsagnar, er ágæt lýsing á stöðu flutningskerfis og afhendingaröryggis raforku á Vestfjörðum. Ekki síður hvernig staðan hefur haldið samfélögum og atvinnulífi á Vestfjörðum í fjötrum og verður að óbreyttu hindrun á vaxtarmöguleika landshlutans á komandi árum.

Vestfirðir í forgang.

Fjórðungssamband Vestfirðinga telur mikilvægt að benda á vilja Alþingis í þingsályktun 26/2018, þar sem tilgreint er að flutningsmál raforku á Vestfjörðum verði sett í forgang auk tveggja annarra landshluta. Í Kerfisáætlunum Landsnets 2020-2029 og drögum að Kerfisáætlun 2021-2030 eru tillögur um viðamiklar úrbætur á flutningskerfi á landinu (Byggðalínu) til ársins 2030, tryggð verður svokölluð, N – 1, tenging (að til reiðu sé varatenging þannig að ekki verði rof á afhendingu raforku).

Vestfirðir eru þar tilgreindir á árinu 2030 með N-1 tengingu fyrir Vestfirði þ.e. í Mjólka og verða þannig síðastir landshluta að ná markmiðum þingsályktunar um flutningskerfi raforku. Þessi staða er óásættanleg og mikilvægt að fá samþykkt Alþingis um að fela ríkisstjórn að jafna hér hlut Vestfjarða. Alþingi er þá einnig að svara ákalli í ályktun 66. Fjórðungspings Vestfirðinga um orkumál, þess efnis að starfshópur iðnaðarráðherra sem skipaður var á í júní á síðasta ári um orkumál á Vestfjörðum, skili tillögum nú á fyrri hluta árs 2022.

Gögn til úrvinnslu tillagna

Fjórðungssamband Vestfirðinga telur einnig að fyrir liggja nægar greiningar og annað efni til mótun tillagna um úrlausn mála á Vestfjörðum. Hér er vísað til vinnu starfshóps iðnaðarráðherra sem fjallaði um afhendingaröryggi raforku á Vestfjörðum á árabílinu 2011 til 2020 og gerði tillögur að sértækum verkefnum á Vestfjörðum. Landsnet hefur einnig allt frá 2009 fjallað um stöðu og lýst mögulegum leiðum að úrbótum á flutningskerfi raforku á Vestfjörðum, nú síðast í desember 2021.

Margþætt gögn liggja því fyrir um stöðu flutningsmála raforku og afhendingaröryggi raforku á Vestfjörðum. Hér verður jafnframt að horfa til stóraukinnar eftirspurnar á næstu árum eftir raforku frá atvinnulífi og samfélögum á Vestfjörðum samkvæmt raforkuspá sem Fjórðungssamband Vestfirðinga gaf út 2020 <https://www.vestfirdir.is/static/files/Orkumal/6225-001-sky-001-vo4-svidsmyndir-raforkunotkunar-a-vestfjordum.pdf>. Orkuþörf vegna orkuskipta koma hér til viðbótar.

Tillaga um framkvæmd

Rétt er að tilgreina að margvíslegum úrbótum hefur verið komið í framkvæmd á síðasta ártug á vegum Landsnets og Orkubús Vestfjarða. Hinsvegar, þá hefur fram til þessa ekki verið lögð fram heildstæð tímasett og fjármögnuð áætlun um, hvenær og hvernig Vestfirðir verði settir í forgang og nái samkeppnishæfri stöðu miðað við aðra landshluta. Hér þarf að vinna tvær tillögur samhliða, annars vegar tillögu sem gerir ráð fyrir samspili flutningskerfis og nýrra virkjana, hinsvegar tillögu með flutningskerfis án aðkomu virkjana.

Áfangaskipt verkefni með samspili nýrra virkjana og endurbóta á flutningskerfi sem hluti af hringtengingu Vestfjarða við meginflutningskerfi landsins eru æskileg. Því vandi flutningkerfisins í dag eru langar flutningsleiðir, sem leiða til taps í kerfinu auk áhrifa veðurs á afhendingaröryggi á stórum hlutum Vestfjarða hverju sinni. En með aukinni raforkuframleiðslu innan Vestfjarða kemur strax ávinningur í aukinni flutningsgetu núverandi kerfis og svæðisbundið N-1 afhendingaröryggi. Hér þarf að stilla upp tímasetta áfangar ásamt mati á framkvæmdakostnaði og fjármögnun verkefna.

Dæmi um áfanga af þessu tagi eru tengipunktur í Ísafjarðardjúpi með tengingu í virkjanir sem tilgreindar eru í nýtingarflokki Rammaáætlun þ.e. við Ísafjarðardjúp og á Ströndum. Hér má einnig nefna nýjar hugmyndir um virkjun í Vatnsfirði og tengingu hennar í Mjólka og að nýju tengivirki í Kollafirði í Múlasveit.

En eins og kemur fram í greinargerð þingsályktunarinnar þá hafa áform um vatnsaflsvirkjun í Hvalá mætt mikilli andstöðu, en ekki hefur reynt eins á aðra tilgreinda virkjanakosti og eða rekstrarforsendur þessara virkjanakosta. Því verður vinna samtímis að annarri áætlun um hringitengingu flutningskerfis raforku á Vestfjörðum án tillits þessara virkjanakosta.

Útbætur á tengingum byggðarlaga á Vesifjörðum

Fjórðungssamband Vestfirðinga beinir því einnig til umhverfis og samgöngunefndar Alþingis að aukið verði við efni þingsályktunina um hraðað verði einnig hringtengingu allra byggðarlaga á Vestfjörðum (N-1 tenging) samhliða hringtengingu Vestfjarða, en í þingsályktun 26/2018 er miðað við árið 2040 í þeim efnunum. Stuðningur getur verið margvíslegur, beinn stuðningur við dreifikerfi s.s. þrífösunarverkefni, eins getur bygging smávirkjana liðsinnt í þessum efnunum en bent hefur verið á að reglugerðarumhverfi smávirkjana sé flókið og tímafrekt. Setja ætti síðan aukinn stuðning til rannsókna á nýtingu jarðvarma við þéttbýli á Vestfjörðum, en yrði að slíkum verkefnum s.s. á Ísafirði og Patreksfirði losnar um orku sem fer í dag til rafhitunar, slík niðurstaða myndi einnig hafa jákvæð áhrif á flutningsmál raforku almennt.

f.h. Fjórðungssambands Vestfirðinga

Aðalsteinn Óskarsson, sviðsstjóri.

Viðauki, ályktanir 66. Fjórðungsþings Vesifirðinga [samþykktar-alyktanir-uppfaert-66.-fjorðungstings-haust-.pdf](#) ([vestfirdir.is](#))

Ályktun um orkumál á Vesifjörðum:

66. Fjórðungsþings Vestfirðinga, haustþing haldið á Ísafirði 22. og 23. október 2021 hvetur iðnaðarráðherra að beina því til starfshóps ráðherra um orkumál á Vestfjörðum, að hraða störfum og setja sér markmið um að skila niðurstöðu á fyrri hluta árs 2022.

Alþingi samþykkti árið 2018 að Vestfirðir verði í forgangi varðandi raforkumálum samkvæmt þingsályktun um afhendingaröryggi raforku. Eins eru sett að markmiði að flutningskerfi raforku verði hringtengt í hverjum landshluta fyrir lok árs 2030 og öll byggðarlög fyrir lok árs 2040. Iðnaðarráðherra lagði fram á Alþingi í febrúar 2021 ný stefnuskjöl stjórnvalda um orkumál á Íslandi. Þar eru sett fram markmið sem eiga að stuðlað jöfnun samkeppnisstöðu landshluta um aðgengi og afhendingaröryggi raforku. Uppbygging atvinnulífs og samfélaga á Vestfjörðum hefur gengið hratt fyrir sig á undanförunum árum auk þess sem ný markmið hafa verið sett um að hraða orkuskiptum. Markmið stjórnvalda í orkustefnu styðja við þessa þróun en ekki hafa verið settar fram tímasett verkefni til að ná því markmiði á Vestfjörðum. Að óbreyttu mun þessi staða nær stöðva framþróun samfélaga og atvinnulífs á Vestfjörðum.

Ítarlegar greiningar um afhendingaröryggi raforku og stöðu orkumála samfélaga og atvinnulífs á Vestfjörðum er að finna í skýrslum starfshópa iðnaðarráðherra allt frá árinu 2011. Eins liggja fyrir greiningar og drög að tillögum til úrlausnar um hið sama, í skýrslum Landsnets og í Kerfisáætlunum Landsnets á síðustu árum, auk umsagna Fjórðungssambands Vestfirðinga og fleiri aðila um þær áætlanir. Um er að ræða tillögur um tvöföldun Vesturlínu og stuðla eigi að uppbyggingu nýrra vatnsaflsvirkjana. Fjórðungsþing Vestfirðinga skora því á iðnaðarráðherra að nýr starfshópur ráðherra um orkumál á Vestfjörðum, nýti þau gögn sem liggja nú þegar fyrir og skili tillögu um tímasett verkefni á fyrri hluta árs 2022.

Fjórðungsþing fagnar öllum aðgerðum sem lúta að því að auka raforkuöryggi og framleiðslu á Vestfjörðum. Þá fagnar þingið þeim áhuga sem vindorkuframleiðendur hafa sýnt svæðinu. Fyrir liggur skýrsla verkefnisstjórnar 4. áfanga rammaáætlunar um vernd og orkunýtingu landsvæða frá því í mars 2021. Skýrslan gerir m.a. ráð fyrir vindorkugarði í Garpsdal í nýtingarflokk, en undirbúningur er langt kominn. Skipulagsstofnun hefur ekki samþykkt skipulagstillögur um vindorkugarða vegna skorts á lagaheimildum um vindorku að mati stofnunar. Mikilvægt er að finna vindorku framtíðar farveg innan verndar- og orkunýtingaráætlunar (rammaáætlun). Eða leita annarra lausna er nýtingu vindorku til að leysa úr þeirri pattstöðu sem rammaáætlun er í.